

ZASLUŽNI PROFESOR DR. IVAN KRISTAN (1930–2023)*

Vedno, kadar nas zapusti človek, ki je v svojem življenju v dobri veri ter neutrudno delal, ustvarjal in se predano posvečal javnemu življenju, nas prevzamejo misli in občutja hvaležnosti, spoštovanja in občudovanja. Med take izjemne osebnosti zagotovo spada tudi zaslužni profesor Univerze v Ljubljani dr. Ivan Kristan, ki je več

Foto: Bojan Velikonja/Dnevnik

generacijam slovenskih pravnikov s svojim znanjem in izkušnjami pomagal rasti v življenjskem ter poklicnem pogledu, ob tem pa je s svojim strokovnim in znanstvenim delom ter s svojo javno dejavnostjo pomembno pripomogel k razvoju slovenske pravne znanosti in slovenske družbe nasploh.

Profesor Kristan je naši družbi vtisnil močan pečat. Zapustil nam je obsežno in pomembno strokovno in znanstveno dediščino, če se omejim le na ta del njegovega življenjskega poslanstva. Leta 1951 je začel študirati pravo na ljubljanski Pravni fakulteti in leta 1957 diplomiral. Deset let pozneje (1967) se je na Pravni fakulteti tudi zaposlil ter leta 1977 postal redni profesor. Predaval je predmete Ustavno pravo SFR Jugoslavije ter krajši čas tudi (1980–1981) Primerjalno ustavno pravo. Poleg tega je o družbeni ureditvi takratne države predaval tudi na ljubljanskih Filozofski fakulteti in Teološki fakulteti. Na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani je bil dolgoletni član katedre za ustavno pravo ter ustanovni član in častni predsednik Društva za ustavno pravo.

V letih 1981–1985 je bil dekan Pravne fakultete, med letoma 1985 in 1987 pa 34. rektor Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Naslednja štiri leta (1987–1991) je bil sodnik Ustavnega sodišča SFR Jugoslavije v Beogradu, kjer je v turbulentnih letih 1990 in 1991 pri odločanju in z ločenimi mnenji naspro-

* Besedilo je nastalo na podlagi govora, ki ga je imel avtor na pogrebu dr. Ivana Kristana v imenu vodstva Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, 21. septembra 2023.

toval nekaterim ustavnopravno spornim predlogom in odločitvam. Profesor dr. Ciril Ribičič opisuje, da je dr. Kristan nasprotoval tudi predlogu, ki naj bi preprečil sprejem slovenskih ustavnih amandmajev, ki so utemeljevali prvine slovenske suverenosti. Takrat je bilo jugoslovansko ustavno sodišče edini zvezni državni organ, ki teh amandmajev ni že vnaprej obsodil, pri čemer je odločilno vlogo odigral prav dr. Kristan, ki je zahteval spoštovanje ureditve, po kateri ustavno sodišče ni pristojno za predhodno ustavno presojo.

Med letoma 1992 in 1997 je bil dr. Kristan prvi predsednik Državnega sveta Republike Slovenije. S svojim strokovnim znanjem in veliko vztrajnostjo je dosegel pomembno afirmacijo vloge in pomena Državnega sveta v naši ustavni in politični ureditvi. Kot profesor, ustavni sodnik in politik je pridobil ter uporabljal bogate mednarodne izkušnje. Že leta 1968, torej na začetku svoje akademske kariere, se je kot štipendist Humboldtovega sklada znanstveno izpopolnjeval na Univerzi v Regensburgu ter na Univerzi v Kölnu, pozneje pa je bil med drugim tudi član Izvršnega odbora Mednarodnega društva za ustavno pravo.

Profesor Kristan je bil človek z izjemno delovno in intelektualno energijo.

Kot ugotavlja dr. Ribičič, je profesor Kristan v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja utemeljeval nacionalni element v ustavni ureditvi federacije, v osemdesetih letih je nasprotoval težnjam po centralizaciji in unitarizaciji jugoslovanske federacije ter bil vodilni kritik srbskih stališč o konzumiranju pravice do samoodločbe z vstopom v federativno državo. V devetdesetih letih je pozornost namenjal promociji mlade slovenske države in predstavljanju njenih ustavnih posebnosti v tujini, seveda še posebej asimetrični parlamentarni dvodomnosti ter specifičnemu položaju in vlogi Državnega sveta. Več desetletij je zavzeto deloval kot predsednik in član Društva za ustavno pravo Slovenije ter spisal številne aktualne strokovne članke in druge prispevke o različnih ustavnopravnih vprašanjih, med drugim tudi o sporazumevanju med Slovenijo in Svetim sedežem. Strokovno in prek angažiranih pisem bralcem se je javno zavzemal za uvedbo kombiniranega volilnega sistema, precejšen del svoje neizmerne energije pa je namenjal tudi predavanjem na podiplomskem študiju ustavnega prava in posvetom s področja javnega prava. V zadnjem obdobju svojega življenja si je močno prizadeval, da bi Slovenija kot naslednica nekdanje skupne države sprejela akt o notifikaciji nasledstva po Avstrijski državni pogodbi, ki zagotavlja pravice slovenske manjšine v Avstriji. In še bi lahko naštevali.

Profesorja Kristana danes ni več med nami, ostajata pa nam spomin na njegovo neutrudno in v dobro družbe izvrševano poslanstvo ter obsežen opus njegovih strokovnih in znanstvenih del ter drugih zapisov in dejanj.

V imenu Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in vseh njenih sodelavcev se pokojnemu zaslužnemu profesorju dr. Ivanu Kristanu iskreno zahvaljujem za njegov pomemben prispevek k pravni znanosti in stroki ter še zlasti za njegovo pripadnost in zvestobo naši akademski skupnosti.

Svojem in drugim žalujočim izrekam v imenu Pravne fakultete iskreno sožalje.

dr. Miro Cerar,
profesor in prodekan na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani